

Itä-Suomen hallinto-oikeus**Lausunto**

ISHAO/943/2023

12.9.2023

ISHAO-AK-2023-3890
Julkinen

Oikeusministeriö, kirjaamo.om@gov.fi

Täydentävä lausuntopyyntö, Oikeusministeriö 4.9.2023 VN/3517/2023 HE-luonnos tietosuojalain ja rikosasioiden tietosuojalain muuttamisesta

Itä-Suomen hallinto-oikeuden lausunto

Nyt esitetyt säännökset siitä, että tietosuojavaltuutetun passiivisuustilanteessa asia käsiteltäisiin hallinto-oikeudessa valitusasiana siten, että valituksen katsotaan koskevan päätöstä asian tutkimatta jättämisestä, on selkeämpi ja olemassa olevia oikeussuojakeinoja hyödyntävä ratkaisu verrattuna aiempaan esitettyyn malliin.

Hallinto-oikeuden kannalta haasteellisena voidaan pitää sitä, että valituksen käsittely voi muuttua merkityksettömäksi milloin tahansa asian vireillä ollessa sen johdosta, että tietosuojavaltuutettu ryhtyy toimenpiteisiin asian korjaamiseksi. Mikäli lainsäätäjän tarkoitus on se, että kyseisessä tilanteessa mahdollisen asian raukeamispäätöksen johdosta ei tulisi valittajalta periä oikeudenkäyntimaksua, olisi siitä selvyyden vuoksi syytä säätää lailla.

Mikäli valituksen katsotaan koskevan päätöstä asian tutkimatta jättämisestä, hallinto-oikeuden ratkaistavana on se, olisiko tietosuojavaltuutetun pitänyt tehdä asiassa päätös. Oma-aloitteisen ilmoitusvelvollisuuden tai päätöksen tekemisen laiminlyöminen määräajassa olisi edellytys oikeussuojan tarpeelle ja asian tutkimiselle eli prosessinedellytysten luonteisesti arvioitava asia. Käsittelytoimien tai päätöksen tekemisen laiminlyöminen ja viivästymisen muu arvioiminen tai siitä moittiminen eli kanteluluonteisen väitteiden varsinainen ratkaiseminen ei edelleenkään kuuluisi hallinto-oikeuden toimivaltaan. Tältä osin toimivalta olisi hallinto-oikeuden käsityksen mukaan, toisin kuin hallituksen esitysluonnoksessa annetaan ymmärtää, edelleen valvontaviranomaisella tai ylimmillä laillisuusvalvojilla, eikä valitus hallinto-oikeuteen korvaa kantelua.

Uusi oikeussuojakeino voi siten hämärtää kanteluluonteisten väitteiden ja valituskelpoisten asioiden välistä rajaa sekä hallinto-oikeuden ja ylimpien laillisuusvalvojen välistä toimivallan jakoa.

Todennäköisenä voidaan pitää sitä, että valituksia tehdään myös sellaisissa asioissa, jotka eivät kuulu nyt säädettävän oikeussuojakeinin soveltamisalaan. Hallinto-oikeudelle kuulumattoman asian tutkimatta jättäminen voi edellyttää tarkkaa selvittämistä. Hallinto-oikeus edelleen katsoo, että olisi perusteltua varautua siihen, että lakimuutoksilla voi olla välittömiä resurssivaikutuksia hallinto-oikeuksille.

Edellä mainituista haasteista huolimatta nyt esitetty oikeussuojakeino on parempi ja selkeämpi kuin aiemmin esitetty hakemusasia käsittelyn malli. Valituksen kohdistuminen päätökseen asian tutkimatta jättämisestä on myös tässä yhteydessä parempi malli kuin jo tietyissä tilanteissa säädetty valitusmahdollisuus siten, että passiivisuustilanteissa valituksen katsotaan kohdistuvan vireillepanijan vaatimuksen hylkäävään päätökseen.

Hallinto-oikeus edelleen toteaa, että viranomaisten passiivisuustilanteisiin tulisi Suomessa olla olemassa yleinen oikeussuojakeino ja tällaista sääntelyä pitäisi edistää.

Va. ylituomari

Karoliina Hyvärinen

